

Asger Sørensen

Bidrag til kritikken af det nye kvalitetssikringssystem for videnskabelig viden - Om økonomi, ledelse og deres skadelige indflydelse

I det moderne videnssamfund er det blevet almindeligt at tale om produktion af viden og om forskellige måder at producere denne viden på. Man sonder typisk mellem to måder, modus 1, som er den gamle måde at producere viden på, der typisk foregår på universiteter, og modus 2, som er den nye måde, som kan og skal praktiseres overalt, nemlig overalt hvor et teknisk problem skal løses. Med til den industrielle produktionsdiskurs hører imidlertid også diskussioner om kvalitetskontrol og kvalitetssikring (se Gibbons 1994, 31 ff.). Man kan derfor fremføre, at videnskaben som helhed ikke blot er et system til produktion af viden, men også til sikring af kvaliteten af viden.

Videnskab omfatter altså det, man i dag ville kalde et 'kvalitetssikringssystem' med forskellige kontrolmekanismer, og disse mekanismer henter traditionel ideologisk opbakning hos filosoffer, nemlig i generelle videnskabsteoretiske programmer for sandhed og viden. Sådanne programmer er fx positivisme, hermeneutik, pragmatisme og kritisk teori, der indeholder generelle anbefalinger, normer og kriterier vedrørende videnskab (se Sørensen 2008). Mange af de filosoffer, der har været dominerende i den intellektuelle offentlighed de seneste årtier, har dog ikke ønsket at levere denne opbakning, ja nogle af dem har faktisk mere eller mindre bevidst bidraget til at undergrave troen på fornuft, videnskab og sandhed (se Sørensen 2007). I samme periode, hvor videnskaben og dens særlige normer på denne måde har mistet almen legitimitet og opbakning, er også det politiske bolværk mod den uhæmmede kapitalisme blevet undermineret. Det vil sige, at man i stedet for anerkendelsen af en flerhed af videnskabelige, politiske, kulturelle og økonomiske værdier i dag primært ser på økonomiske værdier, når noget skal vurderes.

Resultatet er et ideologisk klima, som vi kan kalde postmoderne, globaliseret eller neoliberalt; uanset hvad vi kalder det, har der i dette klima kun været få protester over regeringen Foghs reformer af den institutionaliserede viden-

skab i Danmark, selv om det drejer sig om endog meget radikale omvæltninger (se Øllgaard 2006d, 22 ff.). Politikerne protesterede ikke, fordi det største oppositionsparti, Socialdemokratiet, i sin regeringsperiode allerede havde deltaget i forberedelserne til disse omvæltninger. Det var derfor ikke overraskende, at man besluttede at støtte også de sidste, afgørende skridt, trods en klar politisk mulighed for et flertal uden om regeringen Fogh på dette område (se Øllgaard 2002a, 1). Forskerne protesterede heller ikke, nogle måske fordi de som postmoderne individer politisk set var ligeglade og troede, at det ikke ville få betydning for dem selv (se Øllgaard 2002b, 16 f.), andre måske fordi de simpelthen var bange for at miste deres stillinger og bevillingerne til deres forskningsområde (se Thorup 2006, 13; Ammitzbøll 2007c, 6 f.). I lang tid var det stort set kun forskernes eget fagblad, *Forskerforum*, og præsterne Søren Krarup og Jesper Langballe, der tog sagen alvorligt (se Øllgaard 2003, 10 f.). Reaktionen fra Videnskabsministeriet var heller ikke betryggende. For *Forskerforum* betød engagementet i denne sag en udelukkelse fra ministeriets officielle pressebriefinger, som i dag stadig er gældende og godkendt af ombudsmanden (se Villesen 2007c). Og sideløbende forsøgte en række professorer gennem *Forskerforums* ejere, altså de akademiske fagforeninger, at tvinge bladet til at ændre den redaktionelle linje (se Øllgaard 2007a; Villesen 2007a), hvilket dog i sidste ende blev afværget (se Søndergaard 2007).

Noget tyder imidlertid på, at der er ved at ske en ændring i dette reaktionsmønster, måske fordi det går op for stadig flere, at de seneste årtiers reformer faktisk har en enorm indflydelse, ikke blot på forskernes dagligdag, men også på forskningen og videnskaben som sådan. Trods udbredt utryghed er flere forskere i hvert fald begyndt at åbne munden. I dag kan man således høre kritik af den førte forskningspolitik fra så respektable personer som Danmarks seneste Nobelpris-tager, Jens Chr. Schou (se Schou 2008, 12 f.), medlem af direktionen for Carlsbergfondet og tidligere overvismand, Nils Kærgård, og tidligere præsident for Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, Tom Fenchel (se Friis 2007, 16 f.; Ammitzbøll 2007d, 18 ff.), ligesom man nu jævnligt kan læse kritiske analyser såvel i *Magisterbladet* som i dagbladet *Information* og ikke mindst på bloggen *Forskningsfrihed*. Netop i skrivende stund er der med udgangspunkt i denne blog igangsat en underskriftindsamling i universitetsverdenen for at få revideret universitetsloven, og den har i løbet af få uger fået opbakning fra flere tusinde, ligesom Dansk Magisterforening i den forbindelse har indklaget Danmark for FNs organisation for videnskab og uddannelse, UNESCO, med henvisning til, at danske forskningsvilkår ikke lever op til anerkendte internationale normer (se Stage 2008, 4).

Som et bidrag til den gryende bevidstgørelse om denne udvikling vil jeg i det følgende først ridse nogle generelle træk op ved den forskningspolitik, som

regeringen Fogh har gennemført støttet af Socialdemokratiet (I). Denne politik har betydet markante ændringer af betingelserne for den kvalitetssikring af videnskabelig viden, der sker gennem uddannelse og eksamen (II). Hvor det dog kan være svært at konkludere noget endeligt på dette område, så stiller sagen sig helt anderledes på et andet område, nemlig den kvalitetssikring der sker gennem ansættelsen af forskere. Her er der sket så markante ændringer, at det kan true videnskabens troværdighed (III). Samlet er der sket en ideologisk forskydning af forståelsen af kvalitet fra et spørgsmål om faglig producentvurdering til et spørgsmål om almindelig konsumentvurdering. Kvalitet er altså blevet et spørgsmål om efterspørgsel på et marked, hvilket undergraver alle idéer om sandhed, retfærdighed, skønhed, ja sågar om nytte, og derfor må der kæmpes politisk for igen at bringe sådanne idealer til ære og værdighed (IV).

I. Regeringen Foghs forskningspolitik

Den første ordre, der kom fra den nytiltrådte finansminister under regeringen Fogh i 2001, var, at alle statslige udgifter over nogle få tusinde kroner skulle godkendes særskilt, det vil sige, at der faktisk var indført økonomisk undtagelsestilstand. Den offentlige sektor var sat i stå, ingen nye initiativer kunne tages, og alle var henvist til bare at vente på næste udmelding. For universiteter og forskningsinstitutioner betød det, at man ikke kunne ansætte midlertidigt, hvilket mest akut truede undervisningen, men også forskningen, da en række projekter måtte stoppes. Mens dette stod på nedgjorde regeringen eksperter, som blev betegnet som smagsdommere, og en lang række sagkyndige råd og nævn blev nedlagt, ligesom der i det præsenterede finanslovsforslag var lagt op til store nedskæringer på universiteter, forskningsinstitutioner og læreranstalter i øvrigt.

Absurditeten i den generelle økonomiske nedfrysning af en af verdens rigeste stater gik dog hurtigt op for den nyvalgte regering. De mest markante nedskæringer på uddannelses- og forskningsområdet blev ligeledes taget af bordet, men kun fordi Dansk Folkeparti ikke ville støtte dem. På kultur-, social- og miljøområdet blev de store nedskæringer dog fastholdt, og denne chokstart efterlod ingen tvivl om, at regeringen Fogh ikke ville lade sig hæmme politisk af videnskab eller anden sagkundskab. Indgrebene stred således også imod enhver økonomisk sagkundskab, idet man fx skar ned på forskningen i vindenergi og udbygningen af vindmølleparker, hvor Danmark dengang var klart førende i verden.

Det er heller ikke lige til at gennemskue, hvad pointen var i at presse universiteter og sektorforskningsinstitutioner til fusioner (se Øllgaard 2006f, 4 ff.). Der er dog ingen tvivl om den grundlæggende tankegang. Forskningens

kvalitet sikres bedst ved øget konkurrence i forskningsverdenen (se Øllgaard 2006b, 6). Forskningen skal bidrage til samfundet, og det sker primært ved at forsyne private virksomheder med viden og ny teknologi. Hvis virksomhederne således vokser, bidrager forskningen til samfundets økonomiske vækst. Det har dog ikke betydet, at de samlede bevillinger til forskning er steget i takt med det øvrige samfunds vækst under den nuværende regering (se Ammitzbøll 2007a, 12 ff.; 2007b, 32 f.). Til gengæld har der været flere markante politiske indgreb i styringen af forskningsområdet, der samlet muliggør en omfordeling internt af forskningsmidler i den ønskede retning, herunder både en ny universitetslov og en omstrukturering af forskningsrådssystemet.

Forskningsbevillingssystemet er i dag opdelt i en strategisk og en fri del. Den frie del omfatter det, man tidligere betragtede som almindelig forskning, det vil sige forskning defineret af forskere. Her har forskningsrådene fået andre navne, men det er stadig forskningsverdenen selv, der udpeger medlemmer til rådene og i disse råd udvælger projekter helt autonomt. Økonomisk er der heller ikke her sket de store ændringer. Den økonomiske vækst er primært kommet den anden del, altså den såkaldt strategiske forskning, til gode (se Nyeng 2007). Det interessante er her, at det ikke er producenterne, altså den traditionelle forskningsverden, der definerer, hvad der er værd at forske i, men aftagerne, og det vil her hovedsageligt sige det private erhvervsliv. Støtte til strategisk forskning betyder konkret, at industriens folk sidder og uddeler offentlige midler til hinanden (se Øllgaard 2005a, 10 ff.). Erhvervsstøtte til industrielle udviklingsprojekter er således kommet ind under forskningsbudgetterne, og omdøbningsen af Forskningsministeriet til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling er derfor fuldstændig retvisende for den førte forskningspolitik.

Det mest markante regeringsindgreb i forskningen har dog været den nye universitetslov i 2003, der altså blev vedtaget med Socialdemokratiets stemmer. Det klassiske, videnskabelige kvalitetssikringssystem var tæt forbundet med et netværk af kollegiale forsamlinger, hvis demokratiske praksis og kultur skulle sikre, at idealerne for videnskab blev holdt i hævd. Det er dette system af demokratiske forsamlinger, bedømmelser og valgte ledere, som den nye universitetslov har gjort til fortid på danske universiteter. Når regeringen skal beskrive strukturen på et dansk universitet, taler man om folketinget som universitetets hovedaktionær (se Sander 2008, 16). I dag skal et universitet derfor styres af en bestyrelse, og den skal have et flertal af medlemmer uden forskningskundskaber. I praksis har det betydet, at det private erhvervsliv også har sat sig tungt på disse poster (se Øllgaard 2006a, 10 f.). Bestyrelsen skal så ansætte en rektor, og rektor skal ansætte dekaner, som ansætter institutledere, det vil sige det system, som er normen i en større privatejet virksomhed. I et

sådant system har kun ejerne indflydelse. Hvis ejerne er aktionærer, har de en demokratisk indflydelse i forhold til deres ejerandel gennem deres generalforsamling. Universiteter har kun én ejer, nemlig staten, og pointen er, at hvis ejendomsret bestemmer indflydelse, så har de ansatte ingen indflydelse overhovedet. Desuden er der i dag ingen krav om speciel fagkyndighed i de forskellige universitære ledelsesstillinger, kun et alment krav om kendskab til forskning. Lederen af et institut, hvor de fleste ansatte er historikere, kan fx godt være geograf af uddannelse, fysiker eller noget helt tredje. Der er altså ikke tale om en tilbagevenden til professorvældet, men en styring af professionelle ledere, der forvalter statens ejendom.

Den nye danske universitetslov betyder en forskydning af styringen af universiteterne fra et hovedsageligt videnskabsinternt hierarki til et hierarki, der får sin legitimitet og magt udefra, altså ikke i videnskabelige institutioner, men i samfundets øvrige institutioner, og her er økonomi en vigtig faktor. Da viden og magt jo er tæt forbundne, er spørgsmålet, hvordan kvaliteten af viden så sikres i et sådant system, og hvad man forstår ved kvalitet. De skitserede politiske indgreb viser, at regeringen tænker sig den videnskabelige videns kvalitet sikret ved dens umiddelbare brugbarhed og salgbarhed. I stedet for den klassiske kvalitetssikring af videnskabelig viden gennem demokrati og gensidig bedømmelse ser vi realiseringen af en ny type universitets- og videnskabssystem, hvor driftsøkonomi og personaleledelse tænkes at spille en stor rolle for den videnskabelige kvalitetssikring.

II. Uddannelser og eksamener

En del af det samlede videnskabelige kvalitetssikringssystem har at gøre med uddannelser og eksamener. De er nationalt definerede, og her har regeringen Fogh derfor kunnet gennemføre en række ideologisk betingede tiltag. Mest diskussion har der været om afskaffelsen af gruppeeksamen (se With 2006b, 20), som også ledende erhvervsfolk har protesteret imod. Her skal vi dog se på nogle tiltag, der allerede blev påbegyndt under regeringen Schlüter, nemlig indførelsen af traditionel personaleledelse og driftsøkonomisk perspektiv på universiteterne. Disse tiltag har ændret de generelle betingelser for uddannelser og eksamener.

Videregående uddannelser har altid haft et forholdsvist løst forhold til de universiteter, hvor de er hjemhørende. Universiteter er som udgangspunkt forskningsinstitutioner, hvor forskerne forelæser om deres forskningsresultater, og så må de studerende få det ud af det, som de kan. På det moderne universitets institutter havde der imidlertid i det 20. århundrede udviklet sig en kultur, hvor de ansatte på et institut samlet tog ansvar for forskning og ud-

dannelse inden for et givet fag eller en disciplin. Det er denne kultur, der i dag brydes ned gennem den økonomiske og ledelsesmæssige omstrukturering af universiteterne. I dag er der således kun én, der principielt har ansvar for en uddannelse, nemlig den pågældende uddannelses studieleder.

Et institut skal i dag udelukkende defineres ved sin forskning. Man kan således ikke tillade sig at ansætte forskere med særligt henblik på en bestemt uddannelse eller et fag i denne uddannelse, da uddannelser principielt ikke hører under institutter. Et institut er en selvstændig driftsøkonomisk enhed, der ansætter forskere og undervisere, og det er institutlederen, der afgør, hvem der ansættes. Dette analyseres nærmere nedenfor. Pointen er her, at de ansatte som økonomiske enheder udbyder deres undervisning til andre økonomiske enheder, nemlig uddannelserne. Det vil for universitetsøkonomien sige, at uddannelse og forskning er blevet adskilt i to separate driftsøkonomiske enheder. Resultatet er, at der er etableret et marked for undervisning, hvor institutterne er sælgere og uddannelserne købere. En uddannelse ledes af en studieleder, der typisk er en forsker ansat på et institut, og ofte vil uddannelsen derfor købe megen undervisning på netop dette institut; i princippet kan uddannelsen dog købe sin undervisning på et andet institut og endda på et helt andet universitet.

Som en driftsøkonomisk enhed har en uddannelse et samlet budget, hvor to af de største udgiftsposter er undervisning og eksamen. Når uddannelserne skal købe undervisning på institutterne, er udgangspunktet, at de køber undervisning til kostpris, hvilket vil sige, at institutterne som sådan ikke kan profitere på salget af deres vigtigste vare. Kostprisen varierer imidlertid alt efter om den pågældende underviser er professor eller ekstern lektor. Eksterne lektorer er billige, fordi de ikke får pension, de får lavere løn, mindre forberedelsestid, ingen lønstigninger for anciennitet eller kvalifikationstillæg, det vil sige, at det er langt dyrere for en uddannelse at bruge professorer i undervisningen. Alt andet lige vil det betyde, at uddannelser vil foretrække eksterne lektorer eller unge ansatte i øvrigt, fx adjunkter eller undervisningsassistenter.

Da unge og løst ansatte typisk er mindre kvalificerede end professorer, vil det efterhånden undergrave uddannelsernes kvalitet, og derfor har nogle universiteter korrigeret i forhold til dette ved simpelthen at sætte en fast pris for den undervisning, som uddannelserne køber på institutterne. Dermed flytter aben imidlertid over til institutterne, der jo også er økonomiske enheder med budgetansvar. For når institutterne får en fast pris for undervisning, uanset om den udbydes af professorer eller eksterne lektorer, så vil institutterne direkte tjene på at have ansat eksterne lektorer og dermed have en økonomisk interesse i at have sådanne ansat. Professorer og fastansatte i øvrigt er derimod dyre i drift – de genererer simpelthen underskud for hver time, de underviser – og derfor bør de kun ansættes, når der er virkelig gode grunde til det. Den

økonomiske logik i dette undervisningssystem peger således mod ansættelsen af stadig flere unge forskere og løstansatte undervisere.

Ser man på betydningen af den driftsøkonomiske logik for eksamen, ja så kan man næsten tænke sig resultatet. Når eksamen hører med i en uddannelses samlede budget, kan man helt legitimt stille spørgsmålet, om man vil have undervisning eller eksamen, det vil sige, om det virkelig skulle være nødvendigt at bruge så mange af de økonomiske ressourcer på eksamen fx støttet af det retorisk-ideologiske spørgsmål, om ikke tillid er bedre end kontrol. Og det er præcis det, der sker: Eksamen som institution er under pres og især de eksamensformer, der er dyre i drift. Hvor man tidligere fortrinsvis diskuterede hvilke eksaminer, der var bedst til hvilke typer faglig viden og kunnen, hører man nu især overvejelser om pris og ydelse. Af samme grund har regeringen taget initiativ til at diskutere, om man overhovedet har brug for den form for ekstern censur, som har været normen i det klassiske videnskabelige kvalitetssikringssystem (se Øllgaard 2005c, 5; Hall 2007, 3).

Den ansvarlige for alt dette er i sidste ende studielederen for den pågældende uddannelse, og dette ledelsesprincip er nu overført til andre dele af uddannelsessystemet, hvor fx seminarirektorer allerede nu har beføjelser til at afgøre hvilke af en uddannelses fag, der har brug for eksaminer med ekstern censur. Det endelige økonomiske og faglige ansvar er således samlet hos én person, der kun er ansvarlig opadtil i systemet og ikke som tidligere over for sine ligemænd i de kollegiale forsamlinger. Da den faglige indsigt tynder ud, når man går opad i et ledelseshierarki, er det altid nemmere at se, når der er problemer med økonomien end med den faglige kvalitet, og derfor er den faglige kvalitet den sikre taber i en sådan organisering af de højere uddannelser.

Med til billedet hører, at der er sket en vækst i oprettelsen af nye videregående uddannelser, der alle forsøger at tiltrække de bedste studerende. Oprettelsen af nye uddannelser var tidligere især en sag for kollegiale forsamlinger på de pågældende universiteter, hvorefter sagen blev behandlet venligt af det relevante ministerium. Den afgørende instans er nu et statsligt akkrediteringsråd, der skal vurdere relevans og kvalitet af en uddannelses kompetenceprofil, altså hvad en kandidat kan forventes at kunne efter endt uddannelse (se With 2006c, 7; Villesen 2007b). Denne opgave vanskeliggøres dog af, at mange af de nye uddannelser er kombinationsuddannelser, det vil sige, at de kombinerer faglige kundskaber fra mange forskellige videnskabelige discipliner. Her kan man med god ret spørge, hvordan man egentlig skal bedømme en sådan uddannelses faglige kvalitet, og hvem der er kvalificerede til det. Dette problem er selvfølgelig særligt akut for det nævnte akkrediteringsråd, hvor kun få af medlemmerne kommer fra universitetsområdet (se Øllgaard 2007b). Da ydermere den faglige indsigt som nævnt falder, jo højere man kommer op i et

ledelseshierarki, er der grund til at tro, at økonomiske og politiske overvejelser vil spille en stor rolle, det vil sige, at man må overveje ressourceforholdene på det pågældende universitet, de generelle forhold i den pågældende landsdel og især, om der vil være efterspørgsel efter kandidater af den foreslåede type.

Spørgsmålet om vurderingen af en uddannelses faglige kvalitet får dog også betydning i selve uddannelsen, det vil sige i vurderingen af de studerendes præstationer. De studerende på de nye kombinationsuddannelser er jo blevet uddannet og dannet i et fag, som ingen af deres undervisere er uddannet i. Underviserne leverer de indgående faglige indsigter, og der kan man i princippet finde passende censorer, der kan vurdere det præsterede. Efterhånden som de studerende uddannes i netop den valgte kombination af fag, er der imidlertid til sidst ingen, der kan vurdere det samlede resultat på en rimelig måde. Det vil sige, at det er svært eller direkte umuligt at finde passende censorer. Man henvises derfor til at fokusere på en uddannelse som en produktion af viden og se på dens eventuelle relevans for praktisk problemløsning, det vil sige dens brugbarhed og salgbarhed. De nye uddannelsers tværfaglighed bidrager således både til faglig fragmentering og til betragtning af al viden i et teknisk-økonomisk modus 2-perspektiv.

Denne tendens forstærkes desuden af indførelsen af den nye karakterskala. I den nye karakterbekendtgørelse indskræpes det, at karaktergivning skal forholde sig strengt til det enkelte fags specifikke læringsmål, og alle fagenes læringsmål skal være defineret på en måde, så de passer til den pågældende uddannelses kompetenceprofil. Formuleringen af disse krav er lagt ud til de enkelte uddannelsesinstitutioner, og derfor er der i dag en masse forskellige kompetenceprofiler og læringsmål inden for det, der traditionelt betragtes som samme fag. Denne udvikling er kun i sin vorden, men der er ingen tvivl om, at det vil betyde en tiltagende opløsning af traditionelle faglige identiteter. Denne faglige fragmentering og opløsning kan kun give de økonomisk ansvarlige studieledere og rektorer endnu en god grund til at overveje, om man faktisk skal bruge alle de ressourcer på ekstern censur. Og fra centralt hold kan man ligeledes betvivle det rimelige i opretholdelsen af nationale, faglige censorkorps, da fagenes identitet jo ikke længere er en selvfølgelighed.

Det samlede resultat af den økonomiske opdeling af uddannelse og forskning er under alle omstændigheder, at det traditionelle kollegiale videnskabelige kvalitetssikringssystem er blevet demonteret til fordel for et system, hvor videnskaben styres efter en kombination af traditionel personaleledelse, driftsøkonomisk logik og generelle politiske hensyn. Som det er blevet klart, truer logikken i dette nye system kvaliteten af undervisningen og uddannelserne. I det følgende skal vi se, hvad der sker med kvalitetssikringen af den videnskabelige viden gennem ansættelse af forskere.

III. Forskningsansættelse

Der er således sket markante ændringer af det klassiske videnskabelige kvalitetssikringssystem for viden, hvad angår uddannelse og eksamen. Det kan dog være svært præcist at se, hvor udviklingen af uddannelsesområdet vil ende. Hvad angår den del af det videnskabelige kvalitetssikringssystem, der sker gennem udvælgelsen af forskere til ansættelse på universiteter, kan man imidlertid allerede nu se nogle klare linjer. Her er det ikke så meget det driftsøkonomiske perspektiv, der er i fokus, som retten til at tage beslutninger som leder.

Forskning og uddannelse er som nævnt i dag skarpt opdelt i økonomisk henseende, og institutternes opgave er udelukkende at tage sig af forskningen. Selv om man kan sige, at undervisning er institutternes vigtigste vare, så er forskning det vigtigste produkt, det vil sige det, der giver institutterne eksistensberettigelse som offentligt finansierede arbejdspladser. Forskningen kan ikke sælges på institutniveau, men der er forskellige tiltag i gang i retning af at sikre universiteterne ejendomsret til den samlede forskningsproduktion, så universiteter kan sælge og patentere forskningsresultater for alle ansatte (se With 2006a, 15). Egentlig er det absurd al den stund, at alle danske universiteter er statsejede og -drevne, og hvis nogen skulle kunne tage patenter, ja så måtte det være den danske stat. Det skal vi dog ikke komme nærmere ind på her. Fokus her er ændringen i sorteringen af dem, der med opbakning fra en universitetsstilling, kan hævde at være eksperter, altså procedurerne ved ansættelsen af forskere.

Traditionelt har ansættelsen som forsker på et universitet været forbundet med stor status og store privilegier. Man havde derfor i Danmark udviklet et meget omstændeligt system af procedurer for at sikre, at kun de rigtige blev ansat, og idealet var størst mulig saglighed og objektivitet samt størst mulig offentlighed i forvaltningen. I den nu gældende bekendtgørelse har man imidlertid minimeret offentligheden i sagsbehandlingen og fjernet en række af de skridt, der tidligere blev betragtet som forvaltningsafgørelser, og som derfor kunne gøres til genstand for en klage. Der nedsættes et bedømmelsesudvalg, og man kan stadig gøre indsigelser over for sammensætningen af dette udvalg, men da man ikke længere bliver informeret om de øvrige ansøgere, så kan det være vanskeligt at begrunde en sådan klage sagligt. Udvalget afgiver en samlet indstilling, men man får som ansøger ikke længere den samlede bedømmelse at se. Man får kun sin egen del, og derfor er det helt konsekvent, at man ikke længere kan klage over denne bedømmelse. Uden sammenligningsgrundlag ville det være vanskeligt at opretholde sagligheden. Bedømmelsesudvalget skal stadig afgøre, om de enkelte ansøgere er kvalificerede, men udvalget må ikke længere prioritere ansøgerne, og selve beslutningen om ansættelse ligger nu ikke i kollegiale organer, men i ledelseshierarkiet, altså hos institutleder, dekan og rektor.

Den specifikke fagkyndighed svinder som sagt altid ind i toppen af et hierarki, og den er derfor begrænset på dekan og rektorniveau. Den stadigt mere udbredte sammenlægning af institutter betyder imidlertid, at et institut i dag typisk omfatter flere fag, og alene dette gør derfor, at fagkyndigheden også på institutlederniveau kan være begrænset. Hvis lederen så oven i købet kommer udefra, som det bliver stadig mere almindeligt, så er fagkyndigheden endnu mere begrænset. På alle niveauer har man således uddybet skellet mellem viden og magt, det vil sige, at en leder på et universitet ikke får sin autoritet og legitimitet ved kollegial anerkendelse af videnskabelighed, men udelukkende som delegeret magt fra den overordnede leder. Denne forskel mellem leder og øvrige ansatte markeres desuden ved at indføre en markant lønforskel (se Øllgaard 2006c, 9 ff.; 2006d, 14 f.; Qvortup 2006, 3).

Med til billedet hører, at ansøgere nu kan indkaldes til personlig samtale eller prøveforelæsning, ligesom man i visse sammenhænge ved siden af de faglige, forskningsmæssige kvalifikationer kan tage hensyn til personlige og sociale kompetencer. Vigtigt er endeligt, at ledelsen nu også har ret til ikke at besætte en stilling, hvilket vil sige, at uanset om bedømmelsesudvalget entydigt udpeger kun én kvalificeret ansøger, eller der omvendt er flere kvalificerede ansøgere, så behøver stillingen ikke at blive besat. Den afgørende beslutning om ansættelse betragtes som et privat og helt lukket valg, det vil sige som en ret og et privilegium for lederen. Afgørelsen af, hvorvidt en stilling skal besættes og med hvem, er ikke længere at betragte som en forvaltningsakt, hvilket betyder, at den ikke skal begrundes, og at den ikke kan påklages.

Det er således blevet langt nemmere at ansætte forskere, og tilsvarende er det også blevet nemmere at komme af med forskere, selv om de stadig kaldes og tænkes som fastansatte. Fastansatte var tidligere i Danmark statslige tjenestemænd, urørlige og ansatte til pensionsalderen, mens løst ansatte kun havde midlertidige ansættelser, det vil sige var ansatte i forskningsprojekter eller til undervisning på fuldtid eller deltid. Det skel er i dag ikke længere så klart, da man nu både nedlægger forskningsområder og afskediger fastansatte fuldtidsforskere administrativt (se Villesen 2006b, 19). Både ansættelse og firing betragtes altså nu som ledelsesbeslutninger, det vil sige, at der ikke længere er tale om en kollegial godkendelse af faglige kvalifikationer eller omvendt om udstødelse på grund af faglig underlødighed. En leder træffer i dag denne beslutning uden nødvendigvis at vide, hvad den pågældende ansøger egentlig er værd som videnskabsmand eller -kvinde på sit eget felt. Reglerne for ansættelse er nu så liberale, at det er svært at begrunde en klage med henvisning til disse. Der er simpelthen ikke længere alment gældende saglige og faglige kriterier, som man kan kræve overholdt ved universitetsansættelser.

Hvad angår ændringerne i reglerne for ansættelse af forskere, er der således ikke den samme tvivl om, hvor udviklingen bærer hen, som der er mht. uddannelser og undervisning. Der er simpelthen åbnet en ladeport for usaglighed og vilkårlighed i ansættelses- og arbejdsvilkårene for forskere, hvilket allerede har ændret betingelserne afgørende for forskningen (se Øllgård 2005b, 13). Den fri forskning er ikke længere en ret, men et privilegium, som den enkelte forsker kan tildeles af sin foresatte (se Vraa-Jensen 2005, 18). I Norge er den enkelte forskers ret til fri forskning indskrevet i universitetsloven, i Danmark gælder denne ret kun på institutionsniveau, og videnskabsministeren har afvist, at denne forskel skulle være relevant (se Sander 2006, 18). Faktum er, at der overalt i forskningsverdenen meldes om usikkerhed både blandt ansøgere og ansatte. Dette skyldes bl.a., at ledelsens ret ikke er begrænset til ansættelsen; som nævnt er det også blevet nemmere at fyre folk, og ledelsens ret til daglig styring er ligeledes blevet øget markant. Lederen har ret til at kræve forskning i bestemte, prioriterede områder, ja selv den enkelte forskers valg af teori og metode er ikke sikret. Da lederen jo ikke længere besidder et selvfølgeligt fagligt fællesskab med de øvrige ansatte, kan disse ledelsesrettigheder udvikle sig til helt absurde krav fra en leders side, for den eneste begrænsning er den enkelte leders mådehold (se Øllgaard 2006e, 3).

Vi er vant til at acceptere, at det klassiske førerprincip gælder uindskrænket, når det drejer sig om et område beskyttet af den private ejendomsret, altså i det private erhvervsliv. Det udsædvanlige er, at dette princip her indføres på et område, der er offentligt ejet. Politisk kalder man denne styreform enevælde (se Villesen 2006a, 12 f.; Thorup og Villesen 2006, 6 f.), og den betragtes i dag som forældet. Her indføres den nu på et område, som oven i købet har været demokratisk styret længe før resten af samfundet. Videnskaben har i sin klassiske form typisk praktiseret et kvalificeret demokrati, hvor lederen blev valgt af kollegiale forsamlinger. Lederen var typisk *prima inter pares*, altså den første blandt ligemænd, ikke udpeget ovenfra. Sådan er det stadig i de fleste civiliserede lande, men efter 2003 ikke længere i Danmark. Hvad angår forskningsfrihed og universiteters selvstyre, så falder Danmark i dag klart igennem internationalt (se Øllgaard 2006h, 8 f.).

IV. Marked og hierarki

Med det nye danske kvalitetssikringssystem for videnskabelig viden har der været megen snak om anvendelighed, problemløsning og innovation. Man kan udtrykke det med Jürgen Habermas' terminologi og sige, at vi med de gennemførte reformer inden for forskningsverdenen bevæger os fra livsverden til system, det vil sige fra en social orden, hvor gyldighed bliver givet af menings-

fulde begrundelser og argumentation, til en orden, hvor styring sker kausalt ved hjælp af styringsmedier som magt og penge, altså pisk og gulerod. Det moderne samfund er ifølge Habermas en modsigelsesfuld enhed af system og livsverden i denne forstand (se Habermas 1988, 2, 275 ff.), og universiteterne er netop et af de fremmeste eksempler på, at man gennem diskursiv deltagelse i et kommunikationsfællesskab kan integreres i en offentlighed, hvor meningsfuld argumentation i sidste ende er styrende. Disse normer er nødvendige for videnskabelig virksomhed, men det betyder ikke, at de er eksemplariske for samfundet som helhed (se Habermas 1999, 132 ff.). I et komplekst, moderne samfund vil der altid være former for social interaktion, der kræver aflastning gennem de nævnte styringsmedier; problemerne opstår, når man tror, at al social interaktion sker som beskrevet af den kausalt orienterede systemteori.

Det er indskrevet i universitetsloven (§ 2, stk. 3), at universitetsforskningen skal bidrage til samfundet med viden og kompetencer. I et ideologisk klima, hvor økonomisk værdi er eneste værdi, og hvor økonomisk aktivitet primært forstås ud fra klassiske liberalistiske idéer om konkurrence, frit marked og generel ligevægt, sidestilles væksten i det private erhvervsliv typisk med samfundets vækst. Og da regeringen Fogh jo bakker op om denne ideologi, bliver samfundets styring af forskningen i praksis til det private erhvervslivs styring af forskningen. Måden, man styrer på internt i private koncerner, er imidlertid ikke præget af liberalisme og frihed; der er magten noget, som udspringer af ejendomsretten og uddelegeres fra ejerne, der forventer en forrentning af deres kapital. Derfor bliver et vigtigt kvalitetskriterium for forskning, at den kan føre til udviklingen af noget, der kan sælges. Forskning skal føre til innovation, det vil sige ikke bare til tekniske, avancerede løsninger, men til udvikling af nye varer. En sådan produktudvikling er en strengt styret proces, som netop afspejles i den nævnte modus 2 forestilling om udvikling af viden. Et vigtigt eksempel er her udviklingen af et overlydsfly (se Gibbons 1994, 22 ff.), og selv om der især lægges vægt på udviklingen af viden som et produkt af arbejde forstået som en undersøgende aktivitet, så er det klart, at et så stort ingeniørprojekt skal styres med militær disciplin. Dertil hører selvfølgelig, at der ind i mellem kan opstå uventede situationer, der fordrer yderligere undersøgelser af videnskabelig karakter; men det er industriel produktion og udvikling, der er denne generelle norm for vidensdannelse.

Den bærende tankegang afspejles som nævnt i det, man nu kalder strategisk forskning, og i regeringen Foghs slagord 'fra forskning til faktura'. Forskningens kvalitet er derfor købers tilfredshed, det vil sige, at der er tilfredshed med kvalitet i forhold til pris, og ikke med det niveau, som en fagkyndig ville kræve. Ligesom i forbindelse med uddannelse, eksamen og ansættelsen af forskere nedtones kravene til saglighed og fagkyndighed også i den lokale kvalitets-

sikring af videnskabelig viden. Tilbage er faktisk kun det frivillige arbejde, som forskere udfører i den gensidige kontrol af hinandens manuskripter, men denne kvalitetssikring forfalder selvfølgelig i takt med nedbrydningen af de andre kvalitetssikringsmekanismer.

Inde bag alle disse forandringer kan man skimte en ændring i den generelle opfattelse af frihed. Slagordet for det klassiske universitet har været fri forskning, men fra politisk side kan man tilsyneladende nu kun se de enkelte forskeres frihed som enten en trussel mod ledelsens magt eller som et privilegium, der vil blive udnyttet til ligegyldig nydelse, underholdning og afslapning. Det, der støder sammen her, er to klassiske opfattelser af frihed. Hvis mennesket jf. Immanuel Kant opfattes som et autonomt fornuftsvæsen (se Kant 1998, B/A 73 ff.), er det dermed myndigt og ansvarligt, i det mindste potentielt. Med et sådant menneskesyn betyder frihed udfoldelsen af egenskaber, der typisk kræver en afstemning med det kollektiv, som man altid er en del af. Hvis mennesket omvendt opfattes som primært styret af sit eget begær, det vil sige som en forbruger, der efterspørger, så vil frihed betyde den helt uhæmmede stræben efter tilfredsstillelse af privat begær. Her er de øvrige mennesker, som det tydeliggøres af Thomas Hobbes, konkurrenter, som var de i en naturtilstand, hvor alle må frygte for deres liv (se Hobbes 1985, 183 ff.). Sådanne skabninger kan ikke tiltros at indgå positivt i en udvikling af borgernes kollektive frihed gennem demokrati, altså gennem den samlede samfundsmæssige udvikling af den individuelle myndighed, fornuft og ansvarlighed. Det er imidlertid netop de sidstnævnte egenskaber, der giver retten til at bestemme over sig selv, altså gør det legitimt at kræve ret til selvstyre og selvbestemmelse. Det betyder også, at selv om enhver kunne have lyst til at bestemme selv, så er det ikke altid, at han eller hun har ret til det. Det er derfor, man diskuterer modenhed i forbindelse med valgret og tilregnelighed i forbindelse med strafbare handlinger.

I den nye styring af videnskaben bliver spørgsmålet om saglighed og fagkyndighed som nævnt mindre afgørende i beslutninger om uddannelse og forskning på alle niveauer. Man bliver derfor nødt til at styre efter almindelige juridiske, politiske og økonomiske modeller, der netop betragter mennesket som primært styret af sit private begær, og som betragter menneskelige forhold som defineret af konkurrence eller direkte konflikt. Hvis man opfatter mennesket som et sådant begærsvæsen, er der ingen nødvendig sammenhæng mellem frihed og saglighed, og derfor gør det ingen forskel, om magt hører sammen med viden. Hvis man derimod, jf. Habermas og Kant, opfatter mennesket som et i det mindste potentielt fornuftsvæsen, så er der, jf. en tredje tysk filosof Hans-Georg Gadamer, en afgørende forskel mellem autoritet, myndighed og regering på den ene side og vold, magt og herredømme på den anden (se Gadamer 1999, 284 f.). Videnskaben forudsætter, at der er forskelle,

som er sagligt begrundede, og at der er magt, ulighed og hierarkier, der kan bakkes op af viden og derfor kan være legitime. Det er derfor, der er forskel på lærer og elev, professor og adjunkt. Det, som vi ser ske på forskningsområdet, er en ændring fra et autonomt, hierarkisk samfund, der styres kollektivt af fornuftsvæsner i dialog, til en flerhed af individer, som hver især forventes kun at være styret af deres helt eget private begær, og som derfor, som Hobbes har vist, må have en stærk styring, en stærk leder. Det vil sige, at samfundets traditionelle elite – hvoraf de fleste i årtier har gennemgået uddannelse og dannelse til fornuft, saglighed og objektivitet – styres på samme måde som en flok får, der ikke kan tænke længere end til det næste fodertrug. Og når man betragter sagen i et sådant perspektiv, er kontrol nødvendigvis bedre end tillid.

Det er blevet almindeligt at tale om, at det moderne samfund udvikler sig fra et disciplinsamfund til et kontrolsamfund, altså fra en politisk styring ved hjælp af eksterne disciplineringsinstanser til en demokratisk velfærdsorden, hvor den kontrollerende magt internaliseres i både krop, bevidsthed og alle de sociale relationer (se Hardt og Negri 2000, 22 ff.). Man kunne derfor tro, at forskningspolitikken under den siddende liberalistiske regering ville være præget af en sådan liberalisme, altså et øget fokus på selvledelse, selvdisciplin, ansvarlighed og dermed på realiseringen af et kontrolsamfund (se Pløger 2006, 3). Pointen er imidlertid, at det netop var en sådan styring, universiteterne havde realiseret med deres oprindelige selvstyre. Regeringen Foghs kvalitets-sikringssystem går tværtimod i retning af øget ekstern kontrol (se Øllgaard 2002c, 20), der måske er passende for det tidligere mekaniske disciplinsamfund, men ikke for et liberalt kontrolsamfund.

Bevægelsen i denne glidning mellem liberalisme og autoritært styre er interessant at følge. Med henvisning til menneskelige friheds- og lighedsrettigheder mistænkeliggøres en demokratisk valgt myndighed som blot illegitim magt. Deraf realiseres en større grad af handlefrihed, men af samme grund også et mere uoverskueligt kaos. For uenigheder betragtes i dette perspektiv som konflikter mellem forskellige menneskers private begær, som ikke kan afklares sagligt. For at løse konflikter tvinges man til indgreb, der er vilkårlige, det vil sige en manifestation af vilje og magt. Denne vilkårlighed indlejres i en hierarkisk orden, hvor lederen ikke kan stilles til regnskab af sine undersåtter, ikke har ligemænd og kun kan miste magten ved afsættelse ovenfra. Det er den ledelse, vi i dag har på universitetet.

Regeringen Foghs megen tale om videnssamfund og forskning er således ikke, som man måske kunne tro, tegn på en politisk udvikling af samfundet gennem videnskab og uddannelse til dannelse, oplysning og myndighed. Tværtimod truer videnssamfundet med at frigøre de mest destruktive potentialer i det moderne samfund gennem en frisættelse og modellering af privat

begær uden mådehold. Ideologisk kan der faktisk tales om en genmystifikation i det udviklede borgerlige samfund, nemlig i form af en stadig mere udbredt tro på, at økonomisk konkurrence i alle livets sammenhænge altid vil sikre den bedste kvalitet. De mere specifikke krav til retfærdighed, saglighed, sandhed etc. i forbindelse med uddannelse, eksamen, ansættelse og bedømmelse forventes at blive realiseret af denne himmelske eller mekaniske orden, uden at det specificeres hvordan. Kravene til saglighed og retfærdighed inden for det offentlige, altså kravene til at magt skulle knyttes til viden og fornuft, stammer fra borgerskabets tidlige periode, hvor borgerskabet var en klasse i opposition til magtens vilkårlighed. Dengang var kravene båret frem af ønsket om at begrænse adelens privilegier; nu er borgerskabet selv privilegeret, og en fuldstændigt fri, ureguleret konkurrence er altid til fordel for de allerede privilegerede.

Pointen er, at videnskab og forskning har succeskriterier, der er forskellige fra at vinde konkurrencen om økonomiske ressourcer og sociale positioner. Virkeligheden er selvfølgelig ikke ideel, heller ikke inden for videnskaben; men det er svært at pege på bedre sorteringskriterier, end de traditionelt anerkendte, hvis man overhovedet anerkender, at der skal sorteres. Videnskaben skabes simpelthen som social institution gennem håndhævelsen af videnskabelige kvalitetskriterier for viden. Videnskaben har gennem århundreder udøvet en streng kollektiv selvkontrol gennem kollegiale, demokratiske forsamlinger, og de videnskabelige opdagelser vidner om denne organiserings effektivitet mht. både produktion og kvalitetssikring. Når der tales videnskab, må man kræve en eller anden form for sagkundskab inden for det pågældende felt, hvor der skal tages afgørelser, det vil sige en uddannelse eller en anden form for anerkendt ekspertise og indsigt. Det må kræve specielt gode grunde, hvis man tvinger universiteter til at organisere sig, som var de store, private industrikoncerner. Man kan ikke forvente at øge kvaliteten af videnskabelig viden blot ved at styrke ledelsens økonomiske og politiske magt. Universiteternes historie tyder derimod på, at kvaliteten af videnskabelig viden sikres meget bedre ved at fastholde den enhed af politisk-økonomisk magt og videnskabelig autoritet, som man finder i det klassiske videnskabssystem, hvor kernen er det selvstyrende universitet (se Kristensen 2007, 24 ff.).

Man hører i dag ofte, at verden er blevet en global agora, hvor alle kan mødes, altså på én gang en markedsplads, et politisk mødested og et sted for videnskabelige udvekslinger. Problemet er i første omgang, at det ikke passer, fordi langt de fleste mennesker i verden ganske enkelt ikke har adgang til internet eller anden global kommunikation. Men selv for dem, der har adgang, er problemet, hvordan man kan skelne mellem varer, politiske budskaber og videnskabelig viden. Der er brug for at minde om, at der er forskel på disse ting, og at disse forskelle kan begrundes med henvisning til kriterier, der kan gøres gældende

alment. Der er forskelle mellem sandt og falsk, retfærdigt og uretfærdigt, smukt og grimt, og disse forskelle kan begrundes sagligt, altså ikke blot med henvisning til hvad man nu tilfældigvis foretrækker eller kan lide.

Videnssamfundet i dag minder om det samfund, hvor Sokrates anklagede sofister for sofisteri og fordummelse, det vil sige et samfund, hvor demokrati med en vis ret kan anses for pøbelvælde. Det offentlige rum fyldes med reklamer for forbrugsgoder, mens politiske, intellektuelle og kunstneriske goder ignoreres, og intet tyder på, at det danske folketingsflertal vil forlade denne anti-intellektuelle kurs (se Øllgaard 2006i, 12). I den situation må filosoffer igen påtage sig den byrde at fremstille filosofien i den strenge udgave, det vil sige en filosofi, der ikke undergraver gennem abstrakt skepsis, men tværtimod gennem konkret og begrundet kritik bakker op om krav til almen gyldighed i teori såvel som i praksis. Filosofien må fastholde, at idealet for videnskaben er saglighed og objektivitet, ikke afkast og økonomisk vækst. Vi må minde om, at det gode liv ikke blot kræver velstand, men også sandhed, retfærdighed og skønhed. Det skylder vi samfundet.¹

Noter

¹ Tak for kritik, kommentarer, konstruktive forslag og korrektioner fra Heine Andersen, Anders Bordum, Claus Emmeche og Carsten Friberg til en tidligere version af denne artikel. Tak for det samme vedrørende denne version til Britta Harboe Olsen og en speciel tak til Lars Meiner, Lisa Dahl Tillge, Ulrika Eriksson og Maria Tone Nielsen, i hvis HA (fil)-projekt fra 2006 *Kan økonomisk vækst forenes med fronesis? - et essay om regeringens vidensstrategi*, jeg har hentet mange fine henvisninger og pointer.

Litteratur

- Ammitzbøll, Lisbeth: (2007a) "Tomme løfter til forskere", in: *Magisterbladet* 10/07.
- (2007b) "Kreativ bogføring af forskningspenge", in: *Magisterbladet* 13/07.
- (2007c) "Forsker i mediestorm om censur", in: *Magisterbladet* 17/07.
- (2007d) "Forskere bliver kvalt i bureaukrati", in: *Magisterbladet* 17/07.
Friis, Mette Engell: (2007) "University Inc.", in: *Forskerforum*, nr. 209.
Gadamer, Hans-Georg ([1986] 1999): *Wahrheit und Methode*, in: *Gesammelte Werke*, bd. 1, Tübingen.
Gibbons, Michael: (1994) *The New Production of Knowledge*, London.
Habermas, Jürgen: ([1981] 1988,) *Theorie des kommunikativen Handelns*, bd. 1-2, Frankfurt a. M.
- ([1987] 1999) "Universitetets idé – læreprocesser", in: Habermas, *Kraften i de bedre argumenter*, Oslo, 113-36.

- Hall, Ole: (2007) "Usikker fremtid for censorer", in: *Morgenavisen Jyllandsposten*, 22/6 (Indland).
- Hardt, Michael og Antonio Negri: (2000) *Empire*, Cambridge, Mass.
- Hobbes, Thomas: ([1651] 1985) *Leviathan*, Harmondsworth.
- Kant, Immanuel: ([1785/86] 1998) *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*, in: *Werke in sechs Bänden*, bd. 4, Darmstadt, B/A iii-xvi + 1-128.
- Kristensen, Jens Erik: (2007) "Det moderne universitets idé og selvbeskrivelse gennem 200 år – en universitetshistorisk indledning", in: Kristensen et al. (red.), *Ideer om et universitet*, Aarhus, 23-71.
- Nyeng, Jonas Ancher: (2007) "Fri forskning i frit fald", in: *Information*, 10/10.
- Pløger, John: (2006) "Disciplin og kontrolsamfundet – universitetet som eksempel", in: *Information*, 2/10.
- Qvortup, Lars: (2006) "Fra forskning til management", in: *Information*, 18/6.
- Sander, Helge: (2006) "Universitetet har forskningsfrihed og skal værne om denne", in: *Information*, 4/12.
- Sander, Helge: (2008) "Fremtidens universiteter er bedre", in: *Information*, 31/5-1/6.
- Schou, Jens Chr.: (2008) "Det koster at satse", in: *Information*, 2/1.
- Stage, Ingrid: (2008) "DM klager til UNESCO", in: *Magisterbladet* 8/08.
- Søndergaard, Leif: (2007) "Arbejdsro hos Forskerforum", in: *Information*, 9/5.
- Sørensen, Asger: (2007) *Videnssamfundet. En undergravelse af videnskab og demokrati*, Institut for ledelse, politik og filosofi, Handelshøjskolen i København (arbejdsrapport).
- Sørensen, Asger: (2008) *Om videnskabelig viden. Gier, ikke og ismer*, Frederiksberg.
- Thorup, Mette-Line: (2006) "Sander angriber kritikere personligt", in: *Information*, 22/6.
- Thorup, Mette-Line og Kristian Villesen: (2006) "S: Universitetsloven skal til eftersyn", in: *Information*, 23-24/9.
- Villesen, Kristian: (2006a) "Universitetsloven har indført enevælde", in: *Information*, 22/9.
- (2006b) "Aalborg Universitet skærer humaniora ind til benet", in: *Information*, 6/10.
 - (2007a) "DJØF og Magister-foreningen vil ændre kritisk blad", in: *Information*, 7/5.
 - (2007b) "Akkreditering skærper liberalisering", in: *Information*, 18/5.
 - (2007c) "Forskerforum blacklistet", in: *Information*, 31/8.
- Vraa-Jensen, Jens: (2005) "Konsulentent svarer", in: *Forskerforum*, nr. 187.
- With, Thomas: (2006a) "Fladpandet patentfiksering", in: *Forskerforum*, nr. 193.
- (2006b) "Gruppeeksamen er død – men studiet går videre", in: *Forskerforum*, nr. 197.
 - (2006c) "Uddannelsernes relevans", in: *Forskerforum*, nr. 200.
- Øllgaard, Jørgen: (2002a) "DF: Voldtægt af universiteterne", in: *Forskerforum*, nr. 158.
- (2002b) "Hvorfor protesterer universitetsfolket ikke?", in: *Forskerforum*, nr. 158.
 - (2002c) "Liberalt talibanstyre...", in: *Forskerforum*, nr. 158.
 - (2003) "Samfundet skal regere universitetet", in: *Forskerforum*, nr. 165.
 - (2005a) "Forskningens magtmænd", in: *Forskerforum*, nr. 184.
 - (2005b) "Professorvældets mekanismer om igen", in: *Forskerforum*, nr. 187.

- (2005c) ”Globaliseringsrådet kritiserede uddannelser”, in: *Forskerforum*, nr. 190.
- (2006a) ”Universitetsbestyrelser skævt sammensat”, in: *Forskerforum*, nr. 191.
- (2006b) ”Penge til basisaktiviteter?”, in: *Forskerforum*, nr. 193.
- (2006c) ”Lønpolitik”, in: *Forskerforum*, nr. 197.
- (2006d) ”Stort lønhop til dekaner og institutledere”, in: *Forskerforum*, nr. 198.
- (2006e) ”Historien bag forskningsreformerne”, in: *Forskerforum*, nr. 198.
- (2006f) ”En idiot kan ødelægge alt”, in: *Forskerforum*, nr. 199.
- (2006g) ”Fusioner”, in: *Forskerforum*, nr. 199.
- (2006h) ”Frihedsindeks: Ufrie danske universiteter...”, in: *Forskerforum*, nr. 200.
- (2006i) ”Uni-revision: Socialdemokraterne sprang fra”, in: *Forskerforum*, nr. 200.
- (2007a) ”Professorer i den idéelle verden”, in: *Information*, 25/1.
- (2007b) ”Relevans vigtigste kriterium”, in: *Forskerforum*, nr. 208.